

Przedmiotowe ocenianie z języka polskiego w klasach IV – VIII Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Promnika

Przedmiotowe ocenianie z języka polskiego jest zgodne z ocenianiem wewnątrzszkolnym zawartym w Statucie Szkoły Podstawowej w Promniku.

Cele ogólne oceniania na języku polskim:

- Rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań zawartych w podstawie programowej w każdej klasie.
- Poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć w zakresie języka polskiego i postępach w tym zakresie.
- Pomoc uczniowi w samodzielnym kształceniu.
- Motywowanie ucznia do nauki języka polskiego (do systematycznej i aktywnej pracy na lekcjach, w domu i na zajęciach dodatkowych).
- Dostarczenie rodzicom informacji o postępach, trudnościach i uzdolnieniach ucznia.

I. NARZĘDZIA I CZĘSTOTLIWOŚĆ POMIARÓW OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Ocenianiu podlegają wiedza i umiejętności określone programem nauczania oraz następujące formy aktywności ucznia:

1) pisemne:

- a) prace klasowe (wypracowania, testy)
- b) sprawdziany (literackie, gramatyczne)
- c) dyktanda,
- d) kartkówki,
- e) ćwiczenia z nauki o języku oraz ortograficzne,
- f) ćwiczenia literackie wykonywane samodzielnie na lekcji;
- g) prace literackie na określony temat wykonywane samodzielnie na lekcji.

2) ustne:

- a) aktywność (kreatywność) na lekcjach,
- b) wypowiedzi ustne na zadany temat,
- c) recytacja,
- d) udział w dyskusji (argumentowanie, wnioskowanie, przemówienie);

3) inne formy aktywności ucznia

- a) praca w grupie, rozwiązywanie problemów (umiejętność zastosowania wiedzy przedmiotowej w sytuacji praktycznej),

- b) inscenizacja, prezentacja referatu bądź informacji przygotowanych samodzielnie
- c) przygotowanie i przeprowadzenie fragmentu lekcji,
- d) udział w konkursach szkolnych i rejonowych.

FORMY AKTYWNOŚCI	WAGA
Prace klasowe (wypracowania)	4
Sprawdziany literackie	4
Sprawdziany gramatyczne	4
Kartkówki (literackie i gramatyczne)	2
Kartkówki (lektura)	2
Czytanie	2
Dyktanda lub sprawdziany ortograficzne	3
Odpowiedzi ustne	3
Recytacja	2
Aktywność na lekcji	1
Praca na lekcji (ćwiczenia literackie)	1
Prace literackie wykonywane na lekcji	2
Udział w konkursach różnego szczebla	3 – 5

II. OCENA ŚRÓDROCZNA I ROCZNA – WAGA POSZCZEGÓLNYCH STOPNI

1. Przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej nauczyciel bierze pod uwagę stopnie ucznia z poszczególnych obszarów działalności według wag wymienionych powyżej.

Średnia ważona obliczana wg wzoru:
$$\frac{\text{Suma iloczynów (ocena x waga)}}{\text{Suma wag}}$$

jest wyjściową do wystawienia oceny śródrocznej/rocznej.

Ocena roczna jest wyliczana jako średnia arytmetyczna średnich ważonych z pierwszego oraz drugiego półrocza.

Średnia ważona	Ocena
$W < 1,65$	Niedostateczna
$1,65 \leq W \leq 2,64$	Dopuszczająca
$2,65 \leq W \leq 3,64$	Dostateczna
$3,65 < W \leq 4,64$	Dobra
$4,65 < W \leq 5,49$	bardzo dobra
$W > 5,50$	Celująca

2. Przy wystawianiu tych ocen bierze również pod uwagę:

- rozwój ucznia (jaki czyni postępy w danym czasie),
- wkład pracy w stosunku do zdolności.

III. KRYTERIA OCENY POSZCZEGÓLNYCH FORM AKTYWNOŚCI

1. Przy ocenianiu testów, sprawdzianów i kartkówek stosuje się następujące przeliczanie punktów:

Powyżej 95% wszystkich pkt.	- celujący
94% - 85% pkt.	- bardzo dobry
84% - 70% pkt.	- dobry
69% - 50% pkt.	- dostateczny
49% - 30% pkt.	- dopuszczający
Poniżej 30% wszystkich pkt.	- niedostateczny

2. Zasady oceniania dyktand

bezbłędnie – celujący

1 - 2 błędy ortograficzne I rzędu – bardzo dobry

3 – 4 błędy ortograficzne I rzędu – dobry

5 – 6 błędów ortograficznych I rzędu – dostateczny

7 – 8 błędów ortograficznych I rzędu – dopuszczający

9 i więcej błędów ortograficznych I rzędu – niedostateczny

Dwa błędy ortograficzne II rzędu oraz trzy błędy interpunkcyjne traktowane są jako jeden błąd ortograficzny I rzędu.

3. Zasady oceniania prac pisemnych w skali punktowej (opowiadania i teksty argumentacyjne)

1. Realizacja tematu wypowiedzi (0 – 2p)

2p	Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1p	Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB w pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0p	Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

Jeżeli za wypowiedź przyznano 0 p. w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, to we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 p.

2. Elementy twórcze (0-5p) (opowiadanie)

5p	Logiczny układ zdarzeń. Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie <u>co najmniej sześciu</u> spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. Twórcze wykorzystanie treści lektur
4p	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 p. i niektóre na 5 p.
3p	Logiczny układ zdarzeń. Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie <u>co najmniej czterech</u> spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.
2p	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 p. i niektóre na 3 p.

1p	Narracja częściowo funkcjonalna. Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. Prosta fabuła.
0p	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 p.

2A. Elementy rozprawki (0-5p)

5p	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4p	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 p. i niektóre na 5 p.
3p	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2p	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 p. i niektóre na 3 p.
1p	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0p	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 p.

3. Kompetencje literackie i kulturowe (0-2p)

2p	Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektur obowiązkowych wskazanych w poleceniu. Poprawność rzeczowa.
1p	Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektur obowiązkowych wskazanych w poleceniu. Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
0p	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 p.

4. Kompozycja tekstu (0-2p)

2p	Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. Graficznie wyodrębnione akapity. Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
-----------	--

1p	Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. Graficznie wyodrębnione akapity. Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.
0p	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 p.

5. Styl (0-2p)

2p	Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. Jednolity.
1p	Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.
0p	Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 p.

6. Język (0-4p) (klasy 7 - 8)

Poprawność środków Zakres środków	a) Nie więcej niż 3 błędy językowe	b) 4-5 błędy językowe	c) 6-8 błędów językowych	d) 9-11 błędów językowych	e) 12 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiająca pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Poprawność środków językowych w poszczególnych klasach:

Klasa	a)	b)	c)	d)	e)
4	6	7 - 8	9 - 11	12 - 14	15
5	5	6 - 7	8 - 10	11 - 13	14
6	4	5 - 6	7 - 9	10 - 12	13

7. Ortografia (klasy 7 – 8)

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

2 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
1 pkt	4–6 błędów ortograficznych.
0 pkt	7 lub więcej błędów ortograficznych.

7. Ortografia (klasy 4 – 6)

2 pkt	Nie więcej niż 2 - 3 błędy ortograficzne
1 pkt	4–5 błędy ortograficzne.
0 pkt	6 lub więcej błędów ortograficznych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

2 pkt	Nie więcej niż 4 błędy ortograficzne.
1 pkt	5–7 błędów ortograficznych.
0 pkt	8 lub więcej błędów ortograficznych.

1. Interpunkcja (klasy 7 – 8)

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

1 pkt	Nie więcej niż 7 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	8 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

8. Interpunkcja (klasy 4 – 6)

1 pkt	Nie więcej niż 8 - 9 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

1 pkt	Nie więcej niż 10 - 11 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	12 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Wymagania szczegółowe:

dopuszczający (2):

- a) niepełne zrozumienie tematu, częściowe omówienie go; nie zawsze trafny dobór materiału, nieumiejętne wykorzystanie go; próby formułowania wniosków;
- b) brak konsekwencji w posługiwaniu się określoną formą wypowiedzi, odtwórczość, chaos w układzie treści; dość liczne zakłócenia spójności tekstu; brak akapitów, mało czytelne pismo; liczne skreślenia i poprawki;
- c) wyraźne odstępstwa od normy, pozwalające jednak na zrozumienie tekstu; ubogi zasób słów z przewagą słownictwa potocznego; liczne zasadnicze i drugorzędne błędy ortograficzne i interpunkcyjne.

dostateczny (3):

- a) zrozumienie tematu, niepełne rozwinięcie go;
na ogół właściwy dobór materiału, próby wykorzystania go w pracy; formułowanie wniosków, uproszczona argumentacja;

- b) poprawne stosowanie określonej formy wypowiedzi, dopuszczalne uchybienia i brak zachowania proporcji w układzie treści; zakłócenia spójności, nie utrudniające jednak zrozumienia tekstu; dopuszczalny brak akapitów, czytelne pismo, nieliczne skreślenia i poprawki;
- c) częste odstępstwa od normy, nie zakłócające jednak komunikacji; ubogi zasób słów, używanie słownictwa potocznego; nieliczne (I i II kategorii) błędy ortograficzne, usterki interpunkcyjne.

dobry (4):

- a) zrozumienie tematu, wystarczające rozwinięcie go; właściwy dobór materiału i poprawne wykorzystanie go; właściwe wnioski, logiczna argumentacja;
- b) konsekwencja w stosowaniu określonej formy wypowiedzi, schematyczna kompozycja; sporadyczne zakłócenia spójności tekstu; stosowanie akapitów, estetyczne pismo, sporadyczne skreślenia i poprawki;
- c) nieliczne odstępstwa od normy, komunikatywność tekstu; urozmaicone słownictwo; sporadyczne zasadnicze błędy ortograficzne i nieliczne drugorzędne, nieliczne usterki interpunkcyjne.

bardzo dobry (5):

- a) zrozumienie tematu, wyczerpujące omówienie go; przemyślany dobór materiału i odpowiednia interpretacja; właściwe wnioski, logiczna argumentacja, wskazywanie wartości i ich hierarchizacja;
- b) konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi; przejrzysty, logiczny układ treści; tekst spójny; szata graficzna bez zarzutu;
- c) pojedyncze uchybienia, komunikatywność tekstu i indywidualizacja stylu; bogaty zasób słownictwa; nieliczne drugorzędne błędy ortograficzne, drobne usterki interpunkcyjne.

celujący (6):

- a) pełne zrozumienie tematu i wyczerpujące omówienie go; przemyślany dobór materiału i jego oryginalne wykorzystanie oraz odwołanie się do tekstów kultury spoza programu; właściwe wnioski, logiczna argumentacja, wskazywanie wartości i ich hierarchizacja;
- b) konsekwencja w stosowaniu określonej formy wypowiedzi, przejrzysty, logiczny układ treści; tekst spójny; szata graficzna bez zarzutu;
- c) komunikatywność tekstu i indywidualizacja stylu; bogaty zasób słów; ortografia i interpunkcja bez zarzutu.

Uczeń, którego praca nie spełnia pierwszego kryterium, otrzymuje ocenę ***niedostateczną***.

4. Kryteria oceny wypowiedzi ustnych

A. Recytacja:

- znajomość tekstu,
- właściwe tempo mówienia

- wyraźne mówienie
- wyraziste mówienie (dostosowanie sposobu mówienia do sytuacji ukazanej w wierszu)

B. Kryteria oceny wypowiedzi ustnej na zadany temat:

Ocenę *niedostateczną* otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

dopuszczający:

- odtwórcza prezentacja wiadomości;
- nieumiejętność selekcji materiału, wypowiedź nieuporządkowana;
- tworzenie logicznej wypowiedzi jednozdaniowej, próby formułowania wypowiedzi kilkuzdaniowej, wspomagane przez nauczyciela (pytania pomocnicze);
- próba zajęcia własnego stanowiska w dyskusji;
- słaba znajomość terminów teoretycznoliterackich;
- ubogi zasób słownictwa, częste posługiwanie się stylem potocznym;
- na ogół poprawne pod względem składniowym budowanie zdań.

dostateczny:

- trafna, samodzielna, ale zbyt krótka wypowiedź zgodna z określonym tematem, poprawna merytorycznie (z niewielkimi usterkami stylistycznymi), w większości odtwórcza, uproszczona;
- próby argumentowania własnego stanowiska w dyskusji i formułowania wniosków;
- posługiwanie się podstawowymi terminami i pojęciami teoretycznoliterackimi;
- poprawne słownictwo, unikanie stylu potocznego, dążenie do zgodności z ogólnopolską normą wymowy;
- na ogół poprawne konstrukcje składniowe.

dobry:

- swobodne i sensowne wypowiadanie się zgodnie z tematem, poparte argumentacją;
- samodzielne formułowanie logicznych wniosków;
- uchwycenie zależności i związków między zjawiskami;
- dbanie o spójność i przejrzystość wypowiedzi;
- wyrażanie i uzasadnianie własnego stanowiska w trakcie prowadzonej dyskusji;
- podejmowanie prób wygłaszania przemówień i referatów;
- celowe wprowadzanie do wypowiedzi nowo poznanych słów, związków frazeologicznych, terminów teoretycznoliterackich;
- tworzenie logicznych i spójnych wypowiedzi wielozdaniowych, zgodnych z ogólnopolską normą językową;
- poprawne konstruowanie zdań złożonych;

- właściwe tempo i intonacja wypowiedzi.

bardzo dobry:

- wykazanie się bardzo dobrą znajomością materiału programowego;
- tworzenie precyzyjnych i spójnych wypowiedzi, hierarchizowanie elementów treści (logiczny układ całości, wyraźne zaznaczenie wstępu, rozwinięcia i wniosków);
- umiejętne włączanie się do dyskusji: prezentowanie własnego stanowiska i punktu widzenia, przemyślana i dojrzała argumentacja, formułowanie obiektywnych wniosków, umiejętność słuchania cudzych racji (argumentów);
- wygłaszanie przemówień i referatów;
- dokonywanie uogólnień, samodzielność sądów i spostrzeżeń;
- bogaty zasób słownictwa, sprawne posługiwanie się nowo poznanymi terminami i pojęciami;
- wypowiadanie się zgodne z normą językową;
- właściwe tempo i intonacja wypowiedzi;
- komunikatywność przekazu;
- kultura wypowiedzi.

celujący:

Ucznia otrzymującego ocenę celującą obowiązują wymogi takie, jak na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- umiejętne wykorzystywanie w wypowiedzi wiedzy z innych dziedzin nauki i kultury;
- wypowiedź spójna, logiczna, bezbłędna językowo i wykazująca się wysokim poziomem merytorycznym;
- krytycyzm, śmiałość argumentacji, samodzielność myślenia;
- umiejętność obrony własnego stanowiska w trakcie dyskusji, formułowanie obiektywnych i krytycznych wniosków;
- umiejętne i swobodne posługiwanie się pojęciami abstrakcyjnymi oraz terminami specjalistycznymi;
- umiejętność wygłaszania przemówień i referatów;
- zajęcie aktywnego stanowiska nadawcy i odbiorcy komunikatu werbalnego, wzbudzanie zainteresowania słuchaczy.

IV. SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA W ZAKRESIE TREŚCI PROGRAMOWYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO.

Kryteria oceniania z zakresu treści programowych z języka polskiego w kl. IV

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) - rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny - rozumie ogólny sens słuchanych utworów - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji - wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost - rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi - rozumie ogólny sens czytanych utworów - stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulatoryjnym - mówi o swoich reakcjach czytelnicych - dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy - wie, co tworzy rytm - wskazuje wers, strofę, refren - odróżnia fikcję od rzeczywistości - odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych - określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia - rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) - zna cechy baśni i legendy - wyodrębnia komiks, film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> - słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada - wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkunastuwygodowej wypowiedzi - powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii - rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi - określa temat i główną myśl tekstu - oddziela informacje ważne od drugorzędnych - wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu - wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi - rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu - wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami - poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów - nazywa swoje reakcje czytelnicych - nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe - odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze - określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia - wskazuje cechy baśni i legendy w utworze - rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren - zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba - przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość - odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) - odczytuje moralność baśni 	<ul style="list-style-type: none"> - koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych - na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania - właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu - odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich - wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio - rozumie funkcję akapitu - oddziela informacje ważne od drugorzędnych - wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu - wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi - wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach - rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie - głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji - uzasadnia swoje reakcje czytelnicych - analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia - identyfikuje baśń i legendę - rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu - rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście - objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście - wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość - odczytuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> - przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi - odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich - wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu - nazywa intencje nadawcy komunikatu - wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą - oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych - odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notacie - wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi - wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach - ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie - głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu - wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami - konfrontuje swoje reakcje czytelnicych z innymi odbiorcami - objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim - wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu - objaśnia funkcję epitetów, porównań i przenośni w tekście - wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich - czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur - wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi - odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje - wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym - porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich - wskazuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury - dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam - odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem - formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym - wypowiada komunikaty zawierające proste informacje - wyraża wprost swoje intencje - odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, - stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem - mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu - za pomocą kilku zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę - za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat - stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym - wygłasza tekst utworu z pamięci - stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu - zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h - dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu - uzupełnia prosty schemat, tabelę - zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układa plan ramowy wypowiedzi, - zapisuje kilkudzaniowe opowiadanie odtwórcze - za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia - za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu - stara się o estetykę zapisu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej - dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - formułuje pytania otwarte - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych - wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą - stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem - wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym - składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry - wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne - opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni - dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne - recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens - stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych - posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) - stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą - dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą i w typowych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne zdanie w rozmowie - świadomie dobiera intonację zdaniową - udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi - uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami - łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu - wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń - stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika - gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę - objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów - odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów - wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu - stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń - stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów) - w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe - stosuje się do zasad interpunkcji - w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika - w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne - w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne zdanie w rozmowie - świadomie dobiera intonację zdaniową - udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi - uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami - łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu - wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń - stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika - gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki - w sposób uporządkowany pisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć - objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów - odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów - wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu - stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń - stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i int interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów) - w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji - w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania - podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dziela także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur - interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, - fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi		<ul style="list-style-type: none"> - konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym - używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych - w zależności do adresata i sytuacji świadomie doбира wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - zapisuje pytania otwarte - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych - samodzielnie zapisuje dialog - dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne - tworzy ramowy plan wypowiedzi - układa opowiadanie odtwórcze - redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu - zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry - tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu, - ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni - w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny 	<ul style="list-style-type: none"> - układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie - stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi - pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń - zapisuje dialog w opowiadaniu - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, - obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć - dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia 	<ul style="list-style-type: none"> - w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne - w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie - stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi - pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń - zapisuje dialog w opowiadaniu - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć - dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<p>Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (np. doбира wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinę wyrazów) - składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające) - fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych) - fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby) 	<p>Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej tekście, tworzy rodzinę wyrazów) - składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych) - fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym) - fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki) - stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu 	<p>Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi) - składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji) - fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach) - fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie) 	<p>Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi) - składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji) - fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach) - fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie) 	<p>świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.</p>

Kryteria oceniania z zakresie treści programowych z języka polskiego w kl. V

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - skupia uwagę na prostych wypowiedziach innych osób - reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) - rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, instrukcję - wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, i uzupełnia różne typy notatek graficznych o te informacje - rozumie ogólny sens słuchanych utworów - rozpoznaje nastroj słuchanych komunikatów - dostrzega etyczny wymiar języka (prawdę, kłamstwo, przemilczanie informacji, brutalizację wypowiedzi) - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji (autor, narrator, czytelnik, słuchacz) - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, instrukcję, ogłoszenie - wskazuje najważniejsze informacje w przeczytanym tekście, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost, i uzupełnia na podstawie czytanego tekstu różne typy notatek graficznych o te informacje - wskazuje części składowe wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) - rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi - rozumie ogólny sens czytanych utworów - określa nastrój wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - słucha innych, uczestniczy w rozmowie oraz innych sytuacjach komunikacyjnych (zadaje pytania, odpowiada, instruuje, gratuluje, zaprasza, przeprasza) - wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu - tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu - określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu - rozpoznaje proste intencje niewyrażone wprost - rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne i literackie - na podstawie intonacji odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi - określa temat i główną myśl tekstu - oddziela informacje ważne od drugorzędnych - wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu - wskazuje cytaty - wskazuje przerośnięte znaczenie wyrazów w wypowiedzi - rozpoznaje cechy zaproszenia, życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu - określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, wskazuje morał wyrażony wprost - rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe - rozumie funkcję znaków interpunkcyjnych (kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika), akapitów i marginesów w tekście prozatorskim, wskazuje cudzysłów - wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> - koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych oraz odtwarzanych utworów - w typowych sytuacjach komunikacyjnych cytuje wypowiedzi innych, wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych - właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu (również te niewyrażone wprost) - na podstawie słuchanego tekstu tworzy notatkę, pisze krótkie streszczenie - odróżnia wypowiedzi literackie od informacyjnych i reklamowych - dostrzega zależność między przerośniętym znaczeniem a intencją nadawcy - odczytuje przerośnięty sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich (objaśnia morał baśni, bajki, wyjaśnia metaforyczny charakter mitu) - na podstawie intonacji odróżnia zdania neutralne od wykrzyknikowych - wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio - rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi - objaśnia przerośnięte znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi - odróżnia teksty literackie od informacyjnych i reklamowych - dostrzega zależność między przerośniętym znaczeniem a intencją nadawcy - odczytuje przerośnięty sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich - wskazuje typowe elementy konstrukcyjne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach - głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji - wskazuje różnice między rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, liczebnikami, zaimkami, przyimkami i spójnikami - rozpoznaje równoważnik zdania - rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to) 	<ul style="list-style-type: none"> - przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, potrafi ustosunkować się do wypowiedzi innych oraz nawiązać do nich podczas własnej wypowiedzi - uzasadnia swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu - nazywa intencje nadawcy komunikatu, dostrzega zależność między przerośniętym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi, w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii - wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistość - oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytaniu znaczeń dosłownych i przerośniętych - wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie - nazywa intencje nadawcy komunikatu, dostrzega zależność między przerośniętym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi - nazywa osobę mówiącą w tekście w zależności od rodzaju utworu (podmiot liryczny, narrator) - w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii - wskazuje typowe elementy stylistyczne i graficzne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach - dostrzega relacje między takimi elementami konstrukcji, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie 	<ul style="list-style-type: none"> - w rozmowie i innych sytuacjach komunikacyjnych celowo odwołuje się do wypowiedzi innych osób - dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych - dostrzega zależność między przerośniętym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym - czyta ze zrozumieniem na poziomie krytycznym teksty spoza listy lektur - interpretuje utwory poetyckie i prozatorskie - wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym - porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich i poetyckich - wskazuje elementy baśni, legendy, bajki, mitu w innych tekstach kultury oraz odnajduje i omawia nawiązania do tego typu utworów we współczesnych tekstach kultury, np. opowiadaniach, reklamach, oraz w języku, np. we frazeologii - odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość - dostrzega zależność między przerośniętym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, wyróżnia pauzy koniec wypowiedzenia - na ogół rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) - na ogół rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone - sprawdza pisownię wyrazów w słowniku ortograficznym - wyszukuje synonimy w słowniku wyrazów bliskoznacznych - wybiera proste informacje z hasła encyklopedycznego, czasopisma, podanej strony internetowej - mówi o swoich reakcjach czytelnicznych - wyraża swój stosunek do postaci - odróżnia fikcję od rzeczywistości - odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych - odróżnia autora od osoby mówiącej w tekście literackim - określa najważniejsze elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, omawia akcję - zna cechy baśni, legendy, bajki, wie, co to jest mit - rozpoznaje wiersz, strofę, rym, refren - rozpoznaje przenośnię, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy - wyodrębnia film i spektakl teatralny spośród innych przekazów i tekstów kultury oraz potrafi nazwać ich twórczo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa) 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów - rozpoznaje w wypowiedziach liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik - rozpoznaje podmiot i orzeczenie użytych w wypowiedziach - odróżnia zdanie pojedyncze (rozwinęte i nierozwinęte) od zdania złożonego - rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, rodzajów gramatycznych (rzeczownik, przymiotnik), osób, czasów i rodzajów gramatycznych (czasownik), określa stopień przymiotnika i przysłówka - wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych, szkolnego słownika języka polskiego - korzysta z encyklopedii, czasopisma, stron internetowych - nazywa swoje reakcje czytelniczne - dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe - nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim - wskazuje elementy akcji - wskazuje w utworze cechy baśni, legendy, bajki - rozumie, czym jest mit - wie, czym jest: wiersz, zwrotka, rym, refren - wskazuje w tekście porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy - wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki - zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz - przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość - odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) - odczytuje morał baśni, bajek, zauważa metaforyczny charakter mitu 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, jakiego typu informacje zawierają słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych i umiejętnie je stosuje - wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych - uzasadnia swoje reakcje czytelniczne - analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątek - posługuje się pojęciami <i>akcja</i>, <i>fabuła</i>, <i>związek przyczynowo-skutkowy</i> - identyfikuje baśń, legendę, mit, bajkę, komiks - rozumie podstawową funkcję wiersza, zwrotki, rymu, rytmu oraz objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich, takich jak: przenośnia, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy - rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście - wyodrębnia elementy dzieła filmowego, zna główne etapy powstawania filmu i przedstawienia, rozumie pojęcie adaptacji - określa zadania twórców dzieła filmowego i teatralnego – aktora, reżysera, dekoratora, suflera, reżysera - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość - odczytuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> - głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu - rozumie funkcję użytych w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, pojedynczych i złożonych, równoważników zdań - rozumie funkcję użytych form przypadków, liczb, osób, czasów w tekstach literackich, użytkowych, reklamowych - w zależności od celu poszukiwań świadomie wybiera odpowiedni słownik (słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych) - konfrontuje ze sobą informacje zgromadzone na podstawie różnych źródeł - konfrontuje swoje reakcje czytelniczne z innymi odbiorcami - charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi - objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim oraz środków stylistycznych w utworze poetyckim (w tym rozróżnia ożywienie i uosobienie jako rodzaje przenośni) - wykorzystuje wiedzę na temat wiersza, zwrotki, rymu, rytmu, refrenu do interpretacji utworu - wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy; dostrzega różnice między celem tych programów - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem - formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym - wypowiada komunikaty zawierające proste informacje - wyraża wprost swoje intencje - odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie, instrukcję, gratulację, życzenia - stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem - mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu - za pomocą prostych zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę - za pomocą prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat - wygłasza tekst utworu z pamięci - stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu - zna podstawowe zasady pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h - tworzy proste wypowiedzi oraz notatki na podany temat - uzupełnia prosty schemat, tabelę - zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego i oficjalnego, dialogu, zaproszenia, ogłoszenia, planu ramowego wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układu plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi, redaguje zaproszenie, ogłoszenie, instrukcję, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej - zapisuje kilkudzaniowe opowiadanie odtworzone z dialogiem - za pomocą prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci - za pomocą prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu 	<ul style="list-style-type: none"> - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej - dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - formułuje pytania zamknięte i otwarte - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych - wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą - stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem - składa życzenia, gratulacje, instruuje - wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne - opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażań przyimkowych) - dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne - recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens - stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych - posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) - stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą - poprawnie zapisuje nie z różnymi częściami mowy - poprawnie zapisuje wyrażenia przymikowe - poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne zdanie w rozmowie - dobiera intonację zdaniową - udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi - uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami; łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu - wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń - gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki i wyrażenia przyimkowe - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia, poprawnie używa odpowiedniego stopnia przymiotnika i przysłówka) - objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów - odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów - zapisuje dialog w opowiadaniu - umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi), składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji), fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach), - wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; zwraca uwagę na ważne treści tekstu - stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi - stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji, poprawnie używa i zapisuje formy nieosobowe czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, cytuje, stosuje się do reguł grzecznościowych - rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego - udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym - w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłówia związane z omawianą tematyką - poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego - i niemęskoosobowego w czasach przeszłym i przyszłym - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła - interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania - zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu - wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi - dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka - potrafi zastosować reguły ortograficzne w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów, pisowni nie w przeciwstawieniach) - przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji - uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania, formułuje twórcze uwagi - podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie piątej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur - interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, pomysłową formą, poprawną konstrukcją oraz właściwym doborem środków językowych - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi - świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne), składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu), fleksji (stosuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu), fonetyki (dzieli wyrazy przy przenoszeniu do następnej linii, zna sposoby oznaczania miękkości głosek, zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek ustnych, dźwięcznych i bezdźwięcznych) - stara się dbać o estetykę zapisu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym - używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych, stosuje przecinki - w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - samodzielnie zapisuje dialog - dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) - buduje ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi - układa opowiadanie odwrotnie z dialogiem oraz z elementami opisu, krótką relacją, zaproszenie, ogłoszenie, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej - redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu - zapisuje instrukcję z uwzględnieniem sformułowań wskazujących na kolejność wykonywanych czynności - tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni - w liście prywatnym i oficjalnym, dialogu, zaproszeniu i ogłoszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny - stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej tekście), składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenia złożone), fleksji (używa poprawnych form gramatycznych; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym) - stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> - w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji - w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami - w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - układa życzenia, gratulacje, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie, zaproszenie - stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi - pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik) - zapisuje dialog w opowiadaniu - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitetów, porównania, zdrobnienia) - opisując obraz, rzeźbę, ilustrację, plakat, stosuje podstawowe słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki - dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia 	<ul style="list-style-type: none"> - udziela wyczerpujących wypowiedzi oprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką - komponuje i przekształca plan wypowiedzi - pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła - sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej), składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych), fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne - i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasach przeszłym i przyszłym), fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów) - dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> - dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby; rozróżnia funkcję zmiękczejącą i sylabotwórczą <i>i</i> - poprawnie przenosi wyrazy do następnego wersu; w razie wątpliwości sprawdza podział wyrazu w słowniku ortograficznym - wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek <i>rz</i>, <i>o</i>, <i>ż</i>, <i>ch</i>, <i>h</i> w wyrazach pokrewnych oraz tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej - poprawnie zapisuje wyrazy z <i>ó</i>, <i>ź</i> niewymiennym w podanych ortogramach - wykorzystuje wiedzę o różnicach w wymowie i pisowni spółgłosek twardych i miękkich do poprawnego zapisu wyrazów - stosuje zasadę zapisu wyrazów z <i>ch</i> i <i>rz</i> po spółgłoskach - wykorzystuje wiedzę o sylabach w zapisie wyrazów rozpoczynających się cząstkami: <i>ża-</i>, <i>żo-</i>, <i>żu-</i>, <i>ży-</i> - w razie wątpliwości związanych z zapisem wyrazów dociera do informacji w słowniku ortograficznym - odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych - rozpoznaje części mowy: rzeczownik, przymiotnik, czasownik, przysłówki - stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> - doбира wyrazy pokrewne, tworzy rodziny wyrazów - odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów - tworzy wyrazy pochodne za pomocą formantów - analizuje znaczenia wyrazów (objaśnia ich sens, wyjaśnia podobieństwa i różnice znaczeniowe, domyśla się znaczenia na podstawie budowy słowotwórczej i kontekstu) - rozpoznaje liczebnik, zaimek i nieodmiennych części mowy (przymimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście, oddziela temat fleksyjny od końcówki - stosuje formy trybu orzekającego, rozkazującego i przypuszczającego - odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie konstrukcje strony czynnej i biernej czasownika - odróżnia rzeczowniki własne i pospolite, konkretne i abstrakcyjne - używa poprawnych form rzeczowników odmieniających się nieregularnie - poprawnie stopniuje przymiotniki i rozumie ich rolę w opisie świata - poprawnie stopniuje przysłówki oraz rozumie ich rolę - tworzy i poprawnie zapisuje wyrażenia przymiokowe - poprawnie zapisuje zakończenia bezokoliczników i formy czasowników w trybie przypuszczającym 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje wiedzę o częściach mowy do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - wykorzystuje wiedzę o stopniowaniu przymiotników i przysłówków do poprawnego zapisu wyrazów - buduje wypowiedzenie pojedyncze rozwinięte - przekształca zdania pojedyncze w złożone, zwłaszcza za pomocą spójników - wskazuje podmiot w zdaniu i wyróżnia wyrazy będące określeniami w zdaniu - łączy za pomocą spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu - rozdziela przecinkiem jednorodnych części zdania pojedynczego, stosuje przecinek przed odpowiednimi spójnikami - ujmuje cytaty w cudzysłowach; stawia dwukropki przed wyczerpaniem i cytatem - jak w klasie IV oraz formułowania ocen i opinii, wyrażania intencji, emocji i uczuć 	<ul style="list-style-type: none"> - doбира wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne (antonimy) - rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście; stosuje słownictwo, zwroty i wyrażenia służące do opisu - posługuje się słownictwem o znaczeniu dosłownym i przenośnym, posługuje się wyrazami wieloznacznymi - posługuje się frazeologizmami pochodzenia biblijnego i mitologicznego

Kryteria oceniania z zakresie treści programowych z języka polskiego w kl. VI

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - skupia uwagę na prostych wypowiedziach innych osób - reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) - rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, w tym przepis - wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, i uzupełnia różne typy notatek graficznych o te informacje - rozumie ogólny sens słuchanych utworów - rozpoznaje nastroje słuchanych komunikatów - dostrzega etyczny wymiar języka (prawdę, kłamstwo, przemilczanie informacji, brutalizację wypowiedzi) - rozpoznaje manipulację - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji (autor, narrator, czytelnik, słuchacz) 	<ul style="list-style-type: none"> - słucha innych, uczestniczy w rozmowie oraz innych sytuacjach komunikacyjnych (zadaje pytania, odpowiada, instruuje, gratuluje, zaprasza, przeprosza) - wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu - tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, planu - określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu - rozpoznaje proste intencje niewyrażone wprost - wyciąga wnioski z przesłańek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz - rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne i literackie - na podstawie intonacji odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające - rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorcę - odróżnia fakty od opinii, wskazuje elementy perswazji - identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi - określa temat i główną myśl tekstu - oddziela informacje ważne od drugorzędnych - wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu - wskazuje cytaty - wskazuje przerośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych oraz odtwarzanych utworów - w typowych sytuacjach komunikacyjnych cytuję wypowiedzi innych, wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych - właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu (również te niewyrażone wprost) - na podstawie słuchanego tekstu tworzy notatkę, pisze krótkie streszczenie - odróżnia wypowiedzi literackie od informacyjnych i reklamowych - dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy - odczytuje przerośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich (omawia przesłanie baśni, objaśnia moral bajki, wyjaśnia metaforyczny charakter mitu) - rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorców - na podstawie intonacji odróżnia zdania neutralne od wykrzyknikowych - wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio - rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi - objaśnia przerośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi - odróżnia teksty literackie od informacyjnych i reklamowych - dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy - odczytuje przerośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich 	<ul style="list-style-type: none"> - przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, potrafi ustosunkować się do wypowiedzi innych oraz nawiązać do nich podczas własnej wypowiedzi - uzasadnia swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu - nazywa intencje nadawcy komunikatu, dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi, w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii - wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistość - oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytaniu znaczeń dosłownych i przerośnych - wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce - nazywa intencje nadawcy komunikatu, dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi - nazywa osobę mówiącą w tekście w zależności od rodzaju utworu (podmiot liryczny, narrator) - w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii 	<ul style="list-style-type: none"> - w rozmowie i innych sytuacjach komunikacyjnych celowo odwołuje się do wypowiedzi innych osób - dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych - dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym - czyta ze zrozumieniem na poziomie krytycznotwórczym teksty spoza listy lektur - interpretuje utwory poetyckie i prozatorskie - wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym - porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich, poetyckich, dramatycznych - wskazuje elementy baśni, legendy, bajki, mitu w innych tekstach kultury oraz odnajduje i omawia nawiązania do tego typu utworów we współczesnych tekstach kultury, np. opowiadaniach, powieściach, reklamach, oraz w języku, np. we frazeologii - odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość - dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, zawiadomienie, instrukcję, ogłoszenie, w tym przepis - wskazuje najważniejsze informacje w przeczytanym tekście, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost, i uzupełnia na podstawie czytanego tekstu różne typy notatek graficznych o te informacje - wskazuje części składowe wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) - rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi - rozumie ogólny sens czytanych utworów - określa nastrój wypowiedzi - wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz - rozpoznaje manipulację - rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorcę - stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, wyróżnia pauzą koniec wypowiedzenia - rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot) - rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik) - rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone - wskazuje cudzysłów - sprawdza pisownię wyrazów w słowniku ortograficznym - wyszukuje synonimy w słowniku wyrazów bliskoznacznych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje cechy zaproszenia, życzeń, zawiadomienia, ogłoszenia, instrukcji, przepisu - określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, wskazuje morał wyrażony wprost - rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe - rozumie funkcję znaków interpunkcyjnych (kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu), akapitów i marginesów w tekście prozatorskim - wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich - poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów - odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych - rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot, dopełnienie, przydawka, okolicznik) - odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego, zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania nierozwiniętego - rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, rodzajów gramatycznych (rzeczownik, przymiotnik, zaimek w związku z rzeczownikiem), osób, czasów i rodzajów gramatycznych (czasownik), określa stopień przymiotnika i przysłówka 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje typowe elementy konstrukcyjne w zaproszeniach, życzeniach, gratulacjach, ogłoszeniach, zawiadomieniach, instrukcjach, przepisach - głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji, wprowadza pauzę - wskazuje różnice między rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, liczebnikami, zaimkami, przyimkami i spójnikami - rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie) - rozpoznaje równoważnik zdania - wydziela w zdaniu grupę podmiotu i orzeczenia - rozpoznaje zdania bezpodmiotowe - ustala stosunki nadrzędno-podrzędne i współrzędne z zdaniu pojedynczym - rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to) - odróżnia wyrazy gwarowe od potocznych - wie, jakiego typu informacje zawierają słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny i umiejętnie je stosuje - wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych - uzasadnia swoje reakcje czytelnicze - porównuje swoje wrażenia związane z odbiorem innych tekstów kultury - analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątek - rozpoznaje typowe elementy fikcji, charakterystyczne dla poznanych gatunków - omawia zależność osoby mówiącej (narratora, podmiotu lirycznego) i świata ukazanego w utworze - posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, związek przyczynowo-skutkowy 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje typowe elementy stylistyczne i graficzne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, zawiadomieniach, instrukcjach, przepisach - dostrzega relacje między takimi elementami konstrukcji, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity - głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu - interpretuje głosowo wybrane fragmenty prozy - rozumie funkcje użytych w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, pojedynczych i złożonych, równoważników zdań - rozumie funkcję użytych form przypadków, liczb, osób, czasów w tekstach literackich, użytkowych, reklamowych - wykorzystuje wiedzę o języku podczas analizy różnych tekstów kultury - w zależności od celu poszukiwań świadomie wybiera odpowiedni słownik (słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny) - konfrontuje ze sobą informacje zgromadzone na podstawie różnych źródeł - konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami - charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi - objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim oraz środków stylistycznych w utworze poetyckim (w tym rozróżnia ożywienie i uosobienie jako rodzaje przenośni) - omawia funkcje elementów realistycznych i fantastycznych w: baśniach, legendach, mitach, bajkach, opowiadaniu, powieści 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - wybiera proste informacje z hasła encyklopedycznego, poradnika, leksykonu, czasopisma, podanej strony internetowej - mówi o swoich reakcjach czytelnicych - porównuje swoje wrażenia związane z odbiorem innych tekstów - wyraża swój stosunek do postaci - odróżnia fikcję od rzeczywistości - rozpoznaje typowe elementy fikcji, charakterystyczne dla poznanych gatunków - odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych w baśniach, legendach, mitach, bajkach, opowiadaniach, powieściach - odróżnia autora od osoby mówiącej w tekście literackim - charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi - określa najważniejsze elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, - omawia akcję, wyodrębnia w utworze epickim wydarzenia układające się w wątki - rozpoznaje baśń, legendę, bajkę, mit, powieść, opowiadanie, komiks, fraszkę, wiersz, przysłowie - rozpoznaje wers, strofę, rym, refren, rytm 	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się alfabetem, uwzględnia różnice między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek - wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych, szkolnego słownika języka polskiego, słownika frazeologicznego - korzysta z encyklopedii, czasopisma, stron internetowych, leksykonu, poradnika - nazywa swoje reakcje czytelnicych - dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe - nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątki - wyodrębnia wątki, wskazuje elementy akcji - wskazuje w utworze cechy baśni, legendy, bajki, mitu, opowiadania, powieści, wiersza, fraszki, komiksu - rozpoznaje przysłowie - wskazuje w tekście porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie - posługuje się terminami: wiersz rymowany i nierymowany (biały) 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia powiązania między częściami tekstu (rozdział, podrozdział) w dłuższym utworze prozatorskim, np. w opowiadaniu, powieści - identyfikuje baśń, legendę, mit, bajkę, komiks, opowiadanie, powieść, fraszkę, wiersz, przysłowie - omawia akcje w utworze dramatycznym - rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, rytmu oraz objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich, takich jak: przenośnia, uosobienie, ożywienie - dostrzega zależność między zastosowanymi w utworze środkami stylistycznymi a treścią - rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście - wyodrębnia elementy dzieła filmowego, zna główne etapy powstawania filmu i przedstawienia, rozumie pojęcie adaptacji - określa zadania twórców dzieła filmowego – aktora, reżysera, scenarzysty - określa zadania twórców dzieła teatralnego – aktora, reżysera, dekoratora, suflera 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu, rytmu, refrenu do interpretacji utworu - nazywa elementy świata przedstawionego w utworze dramatycznym - rozumie powiązania między częściami utworu dramatycznego (akt, scena) - dostrzega zależność między rodzajem i funkcją komunikatu a jego odbiorcą (programy edukacyjne, rozrywkowe, informacyjne, reklamy) 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia wiersz rymowany od nierymowanego (białego) - rozpoznaje przenośnię, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie - wyodrębnia film, program informacyjny, program rozrywkowy, spektakl teatralny spośród innych przekazów i tekstów kultury oraz potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa) - odczytuje informacje z plakatu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki - zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz, ujęcie, kadr, plan - przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada - odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) - odczytuje przesłanie baśni, odczytuje morał bajek, zauważa metaforyczny charakter mitu - odczytuje informacje z plakatu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się pojęciami z zakresu sztuki filmowej, np. kadr, scena, plan - posługuje się pojęciami związanymi z przedstawieniem teatralnym i sztuką teatralną - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada - konfrontuje sytuację bohaterów z własnym doświadczeniem - odczytuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy; dostrzega różnice między celem tych programów - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem - formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym - w rozmowie zadaje pytania uzupełniające - wypowiada komunikaty zawierające proste informacje - wyraża wprost swoje intencje - odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie, instrukcję, gratulację, życzenia, przekonać, zachęcić, przestrzec - stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem - mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu - za pomocą prostych zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę - za pomocą prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat, fotografię - wygłasza tekst utworu z pamięci (teksty poetyckie, fragmenty prozy) - stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu - zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h - tworzy proste wypowiedzi oraz notatki na podany temat - uzupełnia prosty schemat, tabelę - zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego i oficjalnego, dialogu, zaproszenia, ogłoszenia, planu ramowego i szczegółowego wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układa plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi, redaguje zaproszenie, ogłoszenie, instrukcję, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej, proste sprawozdanie - zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze z dialogiem 	<ul style="list-style-type: none"> - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej - dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie doбира różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - formułuje pytania zamknięte i otwarte - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych - wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą - stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem - składa życzenia, gratulacje, instruuje, przekonuje, zachęca, przestrzega - wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przyimkowych) - doбира wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne - recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens - stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych - posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem, postawą ciała) - stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą - poprawnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe - poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> - dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej, takiej jak: podziękowanie, przemówienie, wystąpienie - przedstawia własne zdanie w rozmowie - przestrzega zasad kulturalnej rozmowy - dyskutuje na wybrany temat - świadomie doбира wypowiedzenia, by osiągnąć zamierzony cel (np. zachęcić, przekonać, przestrzec) - tworzy spójne, logiczne wypowiedzi - świadomie doбира intonację zdaniową - udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi - uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami; łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu - wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń - wyjaśnia motywy postępowania postaci - gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki i wyrażenia przyimkowe - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia, poprawnie używa odpowiedniego stopnia przymiotnika i przysłówka) - objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów - odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów - umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi), składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone; stosuje odpowiedni szyk wyrazów w zdaniu; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych) 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy wypowiedź zróżnicowaną stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, sytuacji komunikacyjnej i rodzaju adresata - tworzy wypowiedź zróżnicowaną ze względu na funkcję komunikatu (ekspresyjna, impresyjna, poetycka) - uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, cytuje, stosuje się do reguł grzecznościowych - rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego - zadaje pytania alternatywne (przedstawia rozmówcy dwie możliwości rozwiązania problemu) - udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym - w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką - posługuje się przysłowiami i powiedzeniami regionalnymi - poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasach przeszłym i przyszłym - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła - interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania - zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu - wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi - wykorzystuje wiedzę o częściach mowy podczas tworzenia własnej wypowiedzi - dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka - potrafi zastosować reguły ortograficzne w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów, pisowni <i>nie</i> w przeciwstawieniach) - przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania, formułuje twórcze uwagi - podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury, dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie szóstej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur - interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, pomysłową formą, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi - świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - za pomocą prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci - za pomocą prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu, fotografii - stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne), składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu), fleksji (stosuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu), fonetyki (dzieli wyrazy przy przenoszeniu do następnej linii, zna sposoby oznaczania miękkości głosek, zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek ustnych, dźwięcznych i bezdźwięcznych) - stara się dbać o estetykę zapisu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym - używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych, stosuje przecinki - w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - samodzielnie zapisuje dialog - dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) - buduje ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi - układa opowiadanie odtwórcze z dialogiem oraz z elementami opisu, krótką relacją, proste sprawozdanie, zaproszenie, ogłoszenie, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej, regulamin - redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu - zapisuje instrukcję z uwzględnieniem sformułowań wskazujących na kolejność wykonywanych czynności - tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, fotografii, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przymikowych) - w liście prywatnym i oficjalnym, dialogu, zaproszeniu i ogłoszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny - stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście), składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych); łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenia złożone, rozdziela przecinkiem wypowiedzenia składowe w wypowiedzeniu złożonym), fleksji (używa poprawnych form gramatycznych czasowników, rzeczowników, przymiotników, zaimków, liczebników; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym) - stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> , rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji), fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach), wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; zwraca uwagę na ważne treści tekstu - stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi - stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji, poprawnie używa i zapisuje formy nieosobowe czasownika - w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji - w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami - w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami - w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw - układa życzenia, gratulacje, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie - stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi - pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik) - zapisuje dialog w opowiadaniu - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia) - opisując obraz, rzeźbę, ilustrację, plakat, fotografię; stosuje podstawowe słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki - dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia 	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadza i przekształca różne typy wypowiedzi w zależności od celu i intencji wypowiedzi (zdania pojedyncze i złożone, równoważniki zdań) - komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji - uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury - udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką - komponuje i przekształca plan wypowiedzi - pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń, sprawozdanie - świadomie wprowadza dialog, słownictwo opisujące przeżycia bohaterów jako element ożywiający akcję - tworzy folder, charakterystykę, komiks - w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła - sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej), składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzi złożonych, wydziela przecinkiem lub wpisuje w nawias wypowiedzenia wtrącone), fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasach przeszłym i przyszłym), fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów) - dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> - zna i stara się stosować zasady ortograficzne - dostrzega różnice między wymową a zapisem głosek nosowych, dźwięcznych i bezdźwięcznych - wykorzystuje wiedzę o sylabach w zapisie wyrazów rozpoczynających się cząstkami: <i>za-</i>, <i>zo-</i>, <i>zu-</i>, <i>zy-</i> - w razie wątpliwości związanych z zapisem wyrazów dociera do informacji w słowniku ortograficznym - rozumie funkcje neologizmów, zwłaszcza użytkowych - uświadamia sobie podczas lektury tekstów niewspółczesnych zmianę znaczenia niektórych wyrazów - wykorzystuje wiedzę o wyrazach pokrewnych do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje wiedzę o częściach mowy podczas analizy różnych tekstów kultury, tworzenia własnej wypowiedzi (ustnej i pisemnej) - stosuje formy trybu orzekającego, rozkazującego i przypuszczającego - odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozumie konstrukcje strony czynnej i biernej czasownika - poprawnie zapisuje zakończenia bezokoliczników i formy czasowników w trybie przypuszczającym - wykorzystuje wiedzę o częściach mowy do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - wykorzystuje wiedzę o stopniowaniu przymiotników i przysłówków do poprawnego zapisu wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> - przekształca konstrukcje strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi - wykorzystuje wiedzę o częściach mowy podczas analizy różnych tekstów kultury, tworzenia własnej wypowiedzi (ustnej i pisemnej) - stosuje odpowiedni szyk wyrazów w zdaniu - odróżnia zdania złożone współrzędnie od zdań złożonych podrzędnie i stosuje je w praktyce językowej - dostrzega i rozumie funkcje głównych części zdania (podmiot, orzeczenie); wydziela w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia, ustala stosunki nadrzędno-podrzędne i współrzędne oraz określa ich typy w zdaniu pojedynczym; wskazuje przydawkę, dopełnienie, okolicznik - rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe 	<ul style="list-style-type: none"> - wydziela przecinkiem lub wpisuje w nawias wtrącone części wypowiedzenia - rozdziela przecinkiem wypowiedzenia w wypowiedzeniu złożonym - odróżnia wyrazy gwarowe od potocznych - posługuje się przysłowiami i powiedzeniami regionalnymi 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia kolokwializmy od wyrazów pochodzących z języka ogólnopolskiego - wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego - posługuje się frazeologizmami - formułowania ocen i opinii, wyrażania intencji, emocji i uczuć - posługuje się przysłowiami i powiedzeniami regionalnymi - dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne (antonimy), stosując je w swoich wypowiedziach - zna i odróżnia wszystkie części mowy i zdania - zna i w swoich wypowiedziach stosuje zasady ortograficzne, interpunkcyjne, - w wypowiedzi świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

Kryteria oceniania z zakresu treści programowych z języka polskiego w kl. VII

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela - wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi - słucha nagrania wzorcowej recytacji - mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu - rozumie polecenia - rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście - rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się - czyta teksty współczesne i dawne - odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba, grafika) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników - żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie - określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu - rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym - wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu - rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi - podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przerośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów 	<ul style="list-style-type: none"> - słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu - analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację - płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji - odczytuje tekst na poziomie przerośnym - określa funkcję przeczytanego tekstu - interpretuje tytuł utworu - wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych - dostrzega manipulację i perswazję, wartościowanie w czytanim tekście, w tym w satyrze 	<ul style="list-style-type: none"> - słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu - interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy - płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego - odczytuje tekst na poziomie przerośnym i symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> - słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych - odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji - analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu - czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady - rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo - wie, czym jest perswazja, sugestia, ironia, z pomocą nauczyciela i klasy rozpoznaje aluzję - rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim - wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi - dostrzega różne motywy postępowania bohaterów - odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski - czyta utwory liryczne i zna cechy liryki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren - odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego - zna podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację - rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze - czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki - wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze - wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości - rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową - rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu - odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog - rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich - posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich - rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, felieton - wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym - dostrzega symbole i alegorie w tekstach kultury - zna terminy <i>adaptacja filmowa</i> i <i>adaptacja teatralna</i> - wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator) - zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury - dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych 	<ul style="list-style-type: none"> - nazywa różne motywy postępowania bohaterów - określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego - identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki - charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu - wskazuje podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację - wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie - rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn - identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze - odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - rozumie znaczenie terminów <i>realizm</i> i <i>fantastyka</i> - odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania - podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej - zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady - rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście - samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis - wyszukuje informacje w indeksie i przypisach - rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej - analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury - dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie - wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich - analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury - wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim 	<ul style="list-style-type: none"> - określa funkcję środków artystycznego wyrazu - analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję - w konstrukcji utworu - uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich - uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki - wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych - analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej - odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> - wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych - ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp. - określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii - interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji - praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego - krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi - tworzy plan dłuższej wypowiedzi - tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje - wypowiada się na temat - stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę - stara się o estetyczny zapis wypowiedzi - wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójnej wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska - zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu - stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów, - rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia - stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy - uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury - dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację - uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów - redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami - pisze wywiad - stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej - uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów - dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia - aktywnie uczestniczy w dyskusji - wystrzega się brutalności słownej, kłamstwa i manipulacji w wypowiedzi ustnej - pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logiczną wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami - dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu - prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu - reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację - w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami 	<ul style="list-style-type: none"> - udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód - aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji - charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy - w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych - analizuje uczucia własne i bohaterów literackich, - próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie, - krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów - pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym - poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętej racji - aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski - interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych - oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej - pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję - tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem - redaguje dłuższe formy wypowiedzi - podejmuje próby własnej twórczości literackiej

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje wywiad - streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy - wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów - pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście - opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne - stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową - opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty - układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty - wygłasza z pamięci tekst poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> - zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu - wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną - opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika - w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji - recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie - opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki - w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera - recytuje tekst poetycki, interpretacje głosowo z uwzględnieniem tematu - ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny 	<ul style="list-style-type: none"> - dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy - posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania - posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe - odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym jest błąd językowy - ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego: <ul style="list-style-type: none"> - fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem - słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójną wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska - zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu - stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów, - rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia - stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy - uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury -dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację - uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów - redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formuluje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami 	<ul style="list-style-type: none"> - umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - dokonuje korekty tworzonego tekstu - analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności - dostrzega rozbieżności między mową a pismem - słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu -świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi - samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany) - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie) 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze wywiad - stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi - zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonoego tekstu - wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną - opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika - w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji - recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji 	<ul style="list-style-type: none"> - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany) - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie) 		-

Kryteria oceniania z zakresie treści programowych z języka polskiego w kl. VIII

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie większość poleceń - uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi - słucha nagrania wzorcowej recytacji - mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu - rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście - rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi - czyta teksty współczesne i dawne, w tym pisane gwarą - wskazuje w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar, odszukuje ich znaczenie w przypisach 	<ul style="list-style-type: none"> - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie - określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje - rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym - podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację - rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie - słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu - wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne - analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację - rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi - samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów - czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną - słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu - interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację - analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy - samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji - analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu - czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjny tezę, argument i przykłady - rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty - rozróżnia fikcję i kłamstwo - wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach - zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach - rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach - odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi - samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach - interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi - odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: realizm i fantastyka - analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je - omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego - rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji - analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu - praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych - krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego - analizuje niejednorodność dzieł literackich

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów - odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; - czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego - zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka - odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego - wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela - dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać - czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję - zna elementy rytmizujące wypowiedź – wers, rym, strofa, refren - wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu - odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu - rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową - rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu - wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny - zna cechy komiksu, piosenki 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje - wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie - identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy - dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów - identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki - rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka - charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem - wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm - wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania - odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei - identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze - omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji - analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach - omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki - określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) - wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi - dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych - omawia w tekście poetyckim cechy liryki - identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy - charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem - przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście - podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich - odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epopei - przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu - omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu - w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych - wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi - interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich - odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy <i>realizm</i> i <i>fantastyka</i> - ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy - całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie - szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń - dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen - wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka - charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy - czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść - potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę - posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich - odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym - wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż - z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury - zna terminy <i>adaptacja filmowa</i> i <i>adaptacja teatralna</i> - wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) - zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury - wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych - wie, czym jest aforyzm i anegdota - z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia - identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu - czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki - wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich - wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści - wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis - wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż - analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury - rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu - określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) - dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) - wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu - interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki - omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich - wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach - wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych - dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje - wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki - analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury - odczytuje adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści - analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) - samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych - interpretuje aforyzm i anegdotę - w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu - wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście - odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epepei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń - przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu - stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji - proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki - wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie literackie i kulturowe		<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje aforyzm i anegdotę - w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia - rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej - dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie - rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny - potrafi nazwać, pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje i omawia językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie - analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie - wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potoczego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego - interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów - ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym - wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury - analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje - wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji - określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) - wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) - samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią, sztuką - interpretuje aforyzm i anegdotę - w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia - wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie - dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie - wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potoczego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję - interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu - zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, - układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty - stara się o estetyczny zapis wypowiedzi - sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi - redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny - tworzy plan dłuższej wypowiedzi - formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej - streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień - pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny - tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym - w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawcze słownictwo - pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście - stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową - opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych - pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska - wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce - układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi - wykazuje dbałość o estetykę zapisu - sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu - redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny - tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi - formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej - streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień - pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów - tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawcze słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą - pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście - stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami - zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne - układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu - zachowuje estetykę zapisu - dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb - redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny - tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu - formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej - streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu - pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu - tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawcze słownictwo - w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi - zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne - zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi - zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne - posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzje i notatkę (różnorodne postaci) - redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu - tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi - formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej - streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętej racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe - tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem - podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców - pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami - aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję - proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów - aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sądy i spostrzeżenia - interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty - przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa - oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) - opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty - wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub tworzy, zapisuje w nim dialogi - pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia - mówi na temat - wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić - w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna - wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłoszenia przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji - wygłasza z pamięci tekst poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> - w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę - opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych - samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie - przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny - opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensory przenośne w różnych tekstach kultury - pisze prosty scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub tworzy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia - pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię - płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej - wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei - zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów - wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji - uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury - rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową - w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera - opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych - posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny - przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie - opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensory przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki - pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub tworzy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia - pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska - wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei 	<ul style="list-style-type: none"> - pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok - tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwie argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce - w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablone rozwiązania kompozycyjne - w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera - wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania - postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych - samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny - przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Tworzenie wypowiedzi		<ul style="list-style-type: none"> - zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy - dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację - recytuje z pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji - uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów - wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji - prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu - uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formułuje argumenty - potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia - zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy - reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację - recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji - ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensoryczne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki - pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów - pisze wyczerpującą temat recenzję książki/ filmu/ przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury, stosując odpowiednio dobrane słownictwo - wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska - stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową - wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu - wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei - aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji - dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu - prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu - stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu - zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy - reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację - recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie - krytycznie ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów; przedstawia rzeczowe, wnikliwe, bezstronne i życzliwe uzasadnienie swojej oceny - płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód 	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<p>- zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, a, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego</p> <p>- wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego</p> <p>- ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego:</p> <p>- fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem,</p> <p>- słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega różnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów, homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; rozumie różnice między treścią a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi wskazać wyraz o bogatszej treści i mniejszym zakresie, a także o uboższej treści i większym zakresie, wyjaśnia pojęcia: <i>język ogólnonarodowy, gwara, dialekt,</i></p>	<p>- zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, a, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego</p> <p>- dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować</p> <p>- stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni</p> <p>- ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu:</p> <p>- fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, utratę dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują,</p> <p>- słowotwórstwa i słownictwa</p> <p>- wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega różnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, stosuje w swoich wypowiedziach przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów, homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; rozumie różnice między treścią a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi wskazać wyraz o bogatszej treści i mniejszym zakresie, a także o uboższej treści i większym zakresie, wyjaśnia pojęcia: <i>język ogólnonarodowy, gwara, dialekt,</i></p>	<p>- sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, a, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego</p> <p>- koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji</p> <p>- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni</p> <p>- ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu:</p> <p>- fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują,</p> <p>- słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu,</p>	<p>Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <p>- stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, a, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni</p> <p>- dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście</p> <p>- analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni</p> <p>- ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu:</p> <p>- fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o poprawność ortograficzną pisanych tekstów,</p> <p>- słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie; świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu</p>	<p>- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi</p> <p>- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach</p>

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<p>– fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy – przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, zna imiesłow, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany,</p> <p>– składni – rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach</p>	<p>– fleksji – rozpoznaje części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, oddziela temat od końcówki w wyrazach, w których występują oboczności; rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłow, zna zasady ich tworzenia i odmiany,</p> <p>– składni – rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone</p>	<p>– fleksji – nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy: przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik);</p> <p>-stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłow,</p> <p>– składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną</p>	<p>– fleksji – swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy</p> <p>w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły <i>nie</i> i <i>-by</i> z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłow,</p> <p>– składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rządu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie),</p>	

	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> - zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych - wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa - zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, intuicyjnie je stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące - zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych - rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji językowej - zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia 	<ul style="list-style-type: none"> i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące - świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych - analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej, nie poddaje się im - zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, świadomie je stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące - swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych - rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie - zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje 	

V. INFORMOWANIE UCZNIÓW I RODZICÓW O WYMAGANIACH I POSTĘPACH UCZNIA

- a) nauczyciel – uczeń
 - nauczyciel na początku roku szkolnego zapoznaje uczniów z Przedmiotowym Ocenianiem z języka polskiego,
 - nauczyciel przekazuje uczniowi komentarz do każdej wystawionej oceny,
 - uczeń ma możliwość otrzymania dodatkowych wyjaśnień i uzasadnień do wystawionej oceny.
- b) nauczyciel – rodzic
 - nauczyciel na początku roku szkolnego informuje rodziców o wymaganiach i kryteriach ocen,
 - podczas wywiadówek, indywidualnych konsultacji rodzic ma prawo uzyskać pełne informacje o postępach w nauce oraz wglądu do prac pisemnych swojego dziecka,
 - nauczyciel daje wskazówki do pracy z uczniem,
 - trzy tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel informuje rodziców o przewidywanych rocznych ocenach z języka polskiego.
- c) nauczyciel – wychowawca klasy
 - oceny, jakie otrzymuje uczeń, są wpisywane do dziennika elektronicznego,
 - nauczyciel informuje wychowawcę klasy o aktualnych osiągnięciach i zachowaniu ucznia,
 - nauczyciel informuje wychowawcę klasy o sytuacjach wymagających interwencji.

VI. OCENIANIE UCZNIÓW Z ZALECENIAMI PPP

1. Nauczyciel obniża wymagania w zakresie wiedzy i umiejętności w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono deficyty rozwojowe i choroby uniemożliwiające sprostanie wymaganiom programowym, potwierdzone orzeczeniami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub opinią lekarza – specjalisty.

W ocenianiu uczniów z dysfunkcjami nauczyciel uwzględnia:

- wydłużenie czasu wykonywania ćwiczeń praktycznych,
- możliwość rozbicia ćwiczeń złożonych na prostsze i ocenienie ich wykonania etapami,
- konieczność odczytania poleceń otrzymywanych przez innych uczniów w formie pisemnej,
- branie pod uwagę poprawności merytorycznej wykonanego ćwiczenia, a nie jego walorów estetycznych,
- możliwość (za zgodą ucznia) zmiany pracy pisemnej na odpowiedź ustną (praca klasowa lub sprawdzian),
- podczas odpowiedzi ustnych zadawanie większej ilości prostych pytań zamiast jednego złożonego,
- możliwość udzielenia pomocy w przygotowaniu pracy dodatkowej.

2. Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim podlega ocenianiu według wymienionych wyżej zasad, ale wymagania na

poszczególne oceny zostały obniżone.

Przy ocenianiu testów i kartkówek stosuje się następujące przeliczanie punktów:

Powyżej 80 wszystkich pkt.	- celujący
100% - 50% pkt.	- bardzo dobry
49% - 35% pkt.	- dobry
34% - 25% pkt.	- dostateczny
29% - 15% pkt.	- dopuszczający
Poniżej 14% wszystkich pkt.	- niedostateczny

3. Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną stopniu umiarkowanym podlega ocenie opisowej.